

OPINIE

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

518. SESJA PLENARNA EKES-U W DNIACH 13–14 LIPCA 2016 R.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wpływu na główne sektory przemysłowe (oraz na zatrudnienie i wzrost) ewentualnego przyznania Chinom traktowania na zasadach rynkowych (do celów instrumentów ochrony handlu)

(opinia z inicjatywy własnej)

(2016/C 389/02)

Sprawozdawca: Andrés BARCELÓ DELGADO

Współsprawozdawca: Gerald KREUZER

Dnia 21 stycznia 2016 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie

wpływu na główne sektory przemysłowe (oraz na zatrudnienie i wzrost) ewentualnego przyznania Chinom traktowania na zasadach rynkowych (do celów instrumentów ochrony handlu)

(opinia z inicjatywy własnej).

Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemysle (CCMI), której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 22 czerwca 2016 r.

Na 518. sesji plenarnej w dniach 13 i 14 lipca 2016 r. (posiedzenie z dnia 14 lipca 2016 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 194 do 4 (3 osoby wstrzymały się od głosu) przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Raczej trudno byłoby uznać, że Chiny działają w warunkach gospodarki rynkowej, skoro nie spełniają czterech z pięciu kryteriów ustanowionych w drodze praktyk stosowanych przez Komisję, a ponadto nie spełniają wymogów określonych w rozporządzeniu podstawowym (rozporządzenie Rady (WE) nr 1225/2009).

1.2. EKES przyjmuje do wiadomości – mimo że różne źródła podają różne rezultaty – że jeśli wyzbędziemy się narzędzi służących zapewnieniu wolnego i sprawiedliwego handlu z Chinami, to dojdzie do utraty setek tysięcy miejsc pracy, co jest wielkością niemożliwą do zaakceptowania.

1.3. Straty te byłyby skoncentrowane w konkretnych regionach i sektorach i dotknęłyby na przykład producentów aluminium, rowerów, ceramiki, elektrod, żelazostopów, szkła, papieru, paneli słonecznych, stali i opon. Zaleca się zatem przeprowadzenie dalszych badań sektorowych i geograficznych.

1.4. Wspomniane skutki dotkną zatem głównie producentów lub konsumentów dóbr zaopatrzeniowych, w związku z czym nie należy spodziewać się, by prywatni konsumenci skorzystali na ograniczeniu środków antydumpingowych.

1.5. W krótkiej perspektywie subsydiowany przywóz będzie korzystny dla tych sektorów przemysłowych, które zużywają produkty przywożone po cenach dumpingowych. Jednak w perspektywie średnioterminowej i one mogą być zagrożone, gdyż Chiny wspierają również sektory niższego szczebla, tworzące wartość dodaną. Słabe notowania Chin w sferze praw własności przemysłowej również są tu czynnikiem ryzyka.

1.6. Utracone miejsca pracy w przemyśle rzadko udaje się przywrócić. Nawet jeśli zwolniony pracownik zdoła znaleźć nowe miejsce pracy, prawdopodobnie będzie to praca za niższe wynagrodzenie na stanowisku, na którym nie będą się liczyć jego dotychczasowe kwalifikacje. Taka zamiana miejsc pracy wysokiej jakości w przemyśle na nisko płatne i niepewne miejsca pracy grozi również zwiększeniem nierówności w naszym społeczeństwie.

1.7. W związku z tym EKES uważa, że przyznanie Chinom statusu gospodarki rynkowej zagroziłoby w znacznym stopniu strukturze przemysłu UE i zatrudnieniu w sektorze wytwórczym. Stawiałoby to pod znakiem zapytania możliwość ożywienia przemysłu europejskiego poprzez tworzenie stabilnego zatrudnienia wysokiej jakości oraz wprowadzanie i rozpowszechnianie innowacji technologicznych oraz badań i rozwoju – wszystkie te czynniki są główną siłą napędową dynamicznego i zrównoważonego systemu społeczno-gospodarczego w Europie.

1.8. W tym kontekście przyznanie Chinom statusu gospodarki rynkowej stanowiłoby poważne zagrożenie dla istnienia okręgów przemysłowych i lokalnych systemów wytwórczych opartych na MŚP, gdzie produkcja jest zagrożona nieuczciwymi praktykami konkurencyjnymi ze strony Chin. Stwarzałyby to ryzyko utraty specjalistycznej produkcji MŚP oraz miejsc pracy wymagających rzemieślniczych i wysoce specjalistycznych kwalifikacji, czyli elementów będących podstawą europejskiej struktury produkcji.

1.9. EKES apeluje do Komisji Europejskiej, Parlamentu Europejskiego i Rady o wspieranie sprawiedliwej międzynarodowej konkurencji, co może aktywnie pomóc w obronie wspomnianych miejsc pracy oraz wartości wyznawanych przez europejskie społeczeństwo oraz zwiększyć dochody i dobrobyt w Unii Europejskiej.

1.10. Ochrona miejsc pracy w UE i związanych z tym inwestycji nie tylko ma sens ekonomiczny, ale także sprzyja zrównoważeniu społecznemu i środowiskowemu. Przenoszenie produkcji z wysoce zasobooszczędnych i efektywnych energetycznie zakładów produkcyjnych w Europie do opartej na węglu gospodarki chińskiej byłoby wbrew naszym aspiracjom w dziedzinie zmiany klimatu i zrównoważonego rozwoju. Problematyczna pozostaje również kwestia poszanowania praw człowieka i praw pracowniczych w Chinach.

1.11. Obrona tych praw musi przebiegać zgodnie z prawem europejskim i traktatami międzynarodowymi. Powinna również obejmować egzekwowanie zobowiązań umownych stron trzecich oraz uwzględniać negocjacje z najważniejszymi partnerami handlowymi, takimi jak Stany Zjednoczone. Skuteczne instrumenty ochrony handlu zapewniają uczciwą konkurencję. Są one niezbędne dla przyszłości przemysłu europejskiego i dla wspierania celu, jakim jest zwiększenie do 20 % udziału przemysłu w PKB.

1.12. Dopóki Chiny nie spełnią pięciu kryteriów UE wymaganych do uzyskania statusu gospodarki rynkowej, Komisja powinna posługiwać się niestandardową metodą w postępowaniach antydumpingowych i antysubsydyjnych dotyczących przywozu z Chin, zgodnie z pozostałą częścią sekcji 15 Protokołu o przystąpieniu Chin do WTO.

1.13. Zatrzymanie przemysłu w UE to podstawowy warunek prężnego funkcjonowania sieci badawczo-rozwojowych, które są nieodzowne dla przyszłego wzrostu, oraz rozwiązania naszych „ogromnych wyzwań społecznych” (związanych ze starzeniem się społeczeństwa, energią, klimatem, opieką zdrowotną i mobilnością).

1.14. MŚP nie posiadają zasobów wymaganych do wszczęcia postępowań antydumpingowych i do pełnej współpracy z Komisją w ramach prowadzonych przez nią dochodzeń. EKES wzywa zatem do przyjęcia uproszczenia podejścia w sektorach, w których istotny jest udział MŚP.

1.15. Niniejsza opinia potwierdza strategiczne znaczenie tej kwestii i jest ona początkiem, a nie uwieńczeniem zaangażowania EKES-u w tej sprawie. Komitet zamierza zaangażować się w sposób trwały i zaleca utworzenie projektu EKES-u w sprawie statusu gospodarki rynkowej dla Chin, tak aby Komitet mógł śledzić tę sprawę w imieniu społeczeństwa obywatelskiego. Na to zadanie należy przeznaczyć odpowiednie środki.

2. Wprowadzenie

2.1. Zgodnie z zasadami WTO oprócz zwykłych stawek celnych dane państwo może nałożyć cła antydumpingowe na produkty z państw trzecich, jeżeli dochodzenie wykaże, że produkty te są przywożone do danego państwa po cenach niższych od cen na rynku krajowym, ze szkodą dla lokalnego przemysłu. Kiedy Chiny przystąpiły do WTO w 2001 roku, tytułem środka przejściowego umożliwiono traktowanie Chin jako gospodarki nierynkowej w postępowaniach antydumpingowych w tych przypadkach, w których przedsiębiorstwa chińskie nie zdołają wykazać, że postępują zgodnie z zasadami wolnego rynku. Aktualny status Chin jako gospodarki nierynkowej daje możliwość zastosowania cen z kraju analogicznego zamiast cen krajowych (które w gospodarkach nierynkowych są sztucznie zaniżane za sprawą interwencji państwa) na potrzeby obliczenia marginesu dumpingu. Stosowanie metod przewidzianych wobec gospodarek nierynkowych zostało opisane w sekcji 15 Protokołu o przystąpieniu Chin do WTO, ale art. 15 lit. a) ppkt (ii) protokołu przestanie obowiązywać w grudniu 2016 r. To wygaśnięcie zobowiąże Komisję do zmiany metodyki określającej porównywalność cen w postępowaniach antydumpingowych.

2.2. Opinia EKES-u skupia się na analizie skutków, jakie ewentualne przyznanie Chinom statusu gospodarki rynkowej i zmiana metodyki dotyczącej instrumentów ochrony handlu niesie dla unijnego przemysłu i zatrudnienia. Analiza ta została przeprowadzona niezależnie od rozważań natury prawnej, gdyż EKES uznaje to zagadnienie za niezwykle istotne dla przemysłu UE i związanych z tym miejsc pracy.

2.3. Parlament Europejski zatwierdził znaczącą większością głosów rezolucję wzywającą do zastosowania metody niestandardowej zgodnej z Protokołem o przystąpieniu Chin do WTO, przy zachowaniu zdolności do skutecznego tworzenia ram dla wolnego i sprawiedliwego handlu.

3. Uwagi ogólne

3.1. W odniesieniu do gospodarki EKES zwraca uwagę na następujące kwestie:

3.2. Na przestrzeni ostatnich 15 lat w Chinach nastąpił bezprecedensowy wzrost gospodarczy, który zmienił globalne realia przemysłowe i handlowe. Chiński model wzrostu oparty jest na inwestycjach; według MFW w 2015 r. działalność inwestycyjna odpowiedzialna była za 46 % chińskiego PKB. Dane te wskazują na wyższy udział inwestycji w Chinach niż w innych rozwiniętych gospodarkach, takich jak UE (19 %) czy też USA (20 %).

3.3. Taka skala i szybkość zmian były w dużej mierze zasługą interwencji państwa. EKES uważa, że Chiny nie są gospodarką rynkową według definicji przyjętej przez UE i opinia ta jest szeroko podzielana poza tą instytucją. Według doniesień Banku Światowego „państwo interweniowało na szeroką skalę i w bezpośredni sposób w rozdział zasobów poprzez kontrolę administracyjną i cenową, gwarancje, wytyczne kredytowe, niemal wyłączną własność instytucji finansowych⁽¹⁾ oraz działania regulacyjne”.

3.4. Można wskazać wiele przykładów nadmiarowości w rozwoju Chin. W latach 2011–2013 w kraju tym zużyto 6,6 mld ton cementu, czyli więcej niż w Stanach Zjednoczonych przez cały XX wiek (4,4 mld). Oznacza to, że w trzy lata w Chinach zużyto tyle cementu, ile potrzeba było do zbudowania Stanów Zjednoczonych przez pełne stulecie. Poza kwestią nieefektywnego wykorzystania zasobów do wyprodukowania takiej ilości materiałów w bardzo krótkim czasie wybudowano infrastrukturę przemysłową o ogromnych możliwościach wytwórczych.

3.5. Chiny zaczęły obecnie przekształcać swój model wzrostu na bardziej konsumpcyjny i zorientowany na usługi. Ich gospodarka w tej chwili spowolniła, co oznacza, że znaczna część produkcji chińskiego przemysłu ciężkiego nie znajduje klientów w Chinach.

3.6. Europejska Izba Handlu w Chinach donosi, że już wystąpiła znaczna nadwyżka zdolności produkcyjnych w odniesieniu do takich produktów, jak stal surowa, aluminium, cement, chemikalia, szkło płaskie, papier i karton, a także w przemyśle stoczniowym i rafineryjnym. Rząd chiński zdaje sobie z tego sprawę i zdecydował w związku z tym o zmniejszeniu zdolności produkcyjnych w odniesieniu do stali surowej o 100 mln ton, czyli do poziomu 150 mln ton do roku 2020⁽²⁾, oraz o ograniczeniu wydobycia węgla o 500 mln ton w tym samym okresie⁽³⁾.

⁽¹⁾ Bank Światowy, *China Economic Update* (Sytuacja gospodarcza w Chinach – aktualizacja), czerwiec 2015 r.

⁽²⁾ Curb to be placed on metal overcapacity (Planowane ograniczenie nadwyżki zdolności produkcyjnych w przemyśle hutniczym), English.gov.cn, luty 2016 r.

⁽³⁾ Coal capacity guideline issued (Wydano wytyczne w sprawie produkcji węgla), English.gov.cn, luty 2016 r.

3.7. Bez względu na te plany, zmniejszenie całkowitych zdolności produkcyjnych jest zadaniem długofalowym. Zamknięte w ciągu ostatniej dekady fabryki zastąpiono nowocześniejszymi i bardziej wydajnymi zakładami, co tylko zwiększyło problem. Popyt ze strony gospodarstw domowych na dobra zaopatrzeniowe nigdy nie zastąpi popytu przemysłowego.

3.8. W latach 80. i 90. XX w. UE musiała przejść długotrwały i trudny proces, aby rozwiązać ten problem – w przypadku Chin również nie istnieje szybkie rozwiązanie.

3.9. Nadwyżka zdolności produkcyjnych w połączeniu z niskim popytem krajowym prowadzi zatem do nadprodukcji, dla której z kolei próbuje się znaleźć zbytni na rynkach międzynarodowych.

3.10. EKES zwraca uwagę na dane dotyczące chińskiego eksportu.

3.10.1. Według WTO Chiny są największym eksporterem wyrobów na świecie, a ich udział w globalnym rynku wynosi 18 %. Od 2010 r. udział ten wzrósł o 20 %. W 2014 r. chiński eksport zwiększył się o 6 %, podczas gdy reszta świata odnotowała wzrost na poziomie 3,5 %. Biorąc pod uwagę lata 2010–2014, eksport Chin zwiększył się o 49 %, czyli dwukrotnie więcej niż wyniosła średnia dla pozostałych części świata.

3.10.2. Według krajowego urzędu statystycznego Chin, w 2014 r. najbardziej wzrósł eksport cynku i stopów cynku (+ 2 360 %), bawełny (+100 %), koksu (+82 %), diod i innych półprzewodników (+61 %) oraz stali walcowanej (+50 %). Od 2010 r. eksport bawełny, stali walcowanej i diod oraz innych półprzewodników podwoił się, a sprzedaż koksu, cynku i stopów cynku wzrosła niemal trzykrotnie.

3.10.3. Oczekuje się, że ta tendencja wzrostowa w eksporcie utrzyma się jeszcze przez kilka lat, gdyż prognozy przewidują spadek popytu krajowego w Chinach. Jeżeli unijne instrumenty ochrony handlu będą istotnie słabsze od instrumentów naszych partnerów handlowych, obecny eksport z Chin do krajów NAFTA i Japonii może zostać przekierowany do Unii Europejskiej.

3.10.4. Tego rodzaju model wzrostu oparty na eksporcie spowodował duży deficyt – rzędu 137 mld EUR (48,8 mld EUR w 2000 r.) – w unijnym bilansie wymiany towarowej, przy czym import z Chin do UE jest dwukrotnie wyższy od unijnego eksportu na rynek chiński.

3.10.5. W tej sytuacji Chiny zaczęły realizować inicjatywę *One Belt One Road* („Jeden pas i jeden szlak” – OBOR), czyli program inwestycji w infrastrukturę transportową (kolejowo-autostradową i morską) na obszarze euroazjatyckim. Jej głównym celem jest zapewnienie chińskim przedsiębiorstwom dostępu na warunkach niekonkurencyjnych do rynków państw euroazjatyckich uczestniczących w tej inicjatywie oraz wykorzystanie ich jako nowych rynków zbytu dla sektorów borykających się z nadprodukcją. Przyznanie Chinom statusu gospodarki rynkowej byłoby poważnym zagrożeniem dla europejskich przedsiębiorstw z państw członkowskich UE uczestniczących w inicjatywie OBOR.

3.11. Praktyki dumpingowe – fakty

3.11.1. Wspomniany gwałtowny wzrost chińskiego eksportu nastąpił po części za sprawą nieuczciwych praktyk handlowych, czego dowodzą liczne sprawy o dumping wytoczone na podstawie przepisów WTO.

3.11.2. Chiny są krajem najbardziej sekowanym środkami antydumpingowymi. Państwo to było przedmiotem 34 % dochodzeń handlowych oraz adresatem 667 nałożonych środków. W samym 2015 r. mieliśmy do czynienia z 76 środkami antydumpingowymi wobec Chin – albo już obowiązującymi, albo dopiero co wszczętymi.

3.11.3. 67 % środków antydumpingowych przyjętych wobec Chin dotyczyło takich branż, jak przemysł tekstylny i odzieżowy, ceramika i szkło, metale nieszlachetne, tworzywa sztuczne, maszyny i urządzenia elektryczne oraz przemysł petrochemiczny. W minionym roku 79 % środków wobec Chin dotyczyło tych sektorów.

3.11.4. UE należy do najaktywniejszych uczestników światowego handlu – jej udział w globalnej wymianie sięga 15,8 % – a zarazem przyjęto wobec niej zaledwie 133 środki antydumpingowe. Reprezentuje to 7 % tego rodzaju spraw na świecie. Natomiast Chiny są adresatem 47 % środków antydumpingowych, przy czym tylko w 2015 r. ukarano je w trzech sprawach.

4. Szczegółowe uwagi dotyczące utraty miejsc pracy w Europie

4.1. Sektory bezpośrednio dotknięte

4.1.1. Z teoretycznego punktu widzenia nadanie Chinom statusu gospodarki rynkowej wpłynie niekorzystnie na dobrobyt w UE. Liberalizacja handlu ma kluczowe znaczenie dla Unii Europejskiej. Wywołuje ona pozytywne skutki sieciowe, mimo że zawsze znajdują się sektory, które w jej następstwie poniosą straty.

4.1.2. Komitet zwraca uwagę, że w omawianym przypadku nie mamy do czynienia z procesem negocjacji służącym zniesieniu barier po obu stronach. Chiny nie zaoferują niczego w zamian, podczas gdy Unia Europejska jednostronnie ograniczyłaby swoje możliwości kompensowania zakłóceń konkurencji wywoływanych nieuczciwym wsparciem udzielanym przez chińskie władze centralne i lokalne.

4.1.3. EKES odnotowuje, że przeniesienie za granicę miejsc pracy w przemyśle już się dokonało. W latach 2000–2014 europejski przemysł stracił 6,7 mln pracowników, czyli 12 % początkowej liczby wynoszącej 56,3 mln. W tym samym okresie wskaźnik wielkości przywozu wzrósł o 144 %. Z badań dotyczących Stanów Zjednoczonych, gdzie sektor przemysłu jest mniejszy niż w UE, wynika, że w latach 1999–2011 doszło tam do utraty 985 000 miejsc pracy w przemyśle na skutek zwiększonego udziału importu z Chin ⁽⁴⁾.

4.1.4. Do utraty miejsc pracy doszło nie tylko w przemyśle surowcowym, ale również w branżach innowacyjnych. Producenci telefonów komórkowych w zaawansowanej technologii zniknęli z rynku. W latach 2010–2012 34 producentów z branży kluczowej dla naszej przyszłości, jaką jest produkcja paneli fotowoltaicznych, wystąpiło o upadłość, dwóch zaniechało działalności w branży solarnej, pięciu całkowicie lub częściowo zaprzestało produkcji, a trzech zostało przejętych przez chińskich inwestorów ⁽⁵⁾.

4.1.5. Szczególnie zagrożone są sektory o znaczeniu strategicznym dla chińskich planów pięcioletnich, czyli sektor aluminiowy, rowerowy, ceramiczny, szklarski, a także sektor części motoryzacyjnych, papieru i stali.

4.1.6. Różne instytucje przeprowadziły oceny skutków. Komisja Europejska zleciła przeprowadzenie badania, ale nie zostało ono dotąd opublikowane, co uniemożliwia EKES-owi analizę stanowiska Komisji w tej pilnej sprawie.

4.1.7. Instytut Polityki Gospodarczej szacuje, że zagrożonych jest od 1,7 mln do 3,5 mln miejsc pracy w UE. Do celów obliczeniowych zastosowano model oparty na przepływach międzygałęziowych (*input-output*) uwzględniający straty bezpośrednie (branże bezpośrednio dotknięte wzrostem importu), straty pośrednie (branże zaopatrzeniowe i przetwórcze służebne wobec branż bezpośrednio dotkniętych) oraz straty z tytułu relokacji wydatków (wynikające ze spadku dochodów gospodarstw domowych oraz kosztów). Podstawową wadą tego badania jest uwzględnienie skutków każdego przywozu z Chin, nawet w sektorach niedotkniętych jego negatywnymi konsekwencjami.

4.1.8. Gdyby wziąć pod uwagę tylko branże dotknięte środkami antydumpingowymi, doszłoby do utraty 0,5–0,9 mln bezpośrednich i pośrednich miejsc pracy. Według tego raportu branże przemysłu, które są zagrożone gwałtownym wzrostem importu po cenach dumpingowych, tworzą ogółem 2,7 mln bezpośrednich miejsc pracy.

4.1.9. W badaniu tym nie ograniczono się jedynie do analizy skutków relokacji wydatków na wspomniane sektory. Badanie wykazało, że zagrożone miejsca pracy w branżach objętych środkami antydumpingowymi stanowią około 60 % wszystkich miejsc pracy w przemyśle wytwórczym. Gdyby taką samą proporcję zastosować do skutków pośrednich i skutków wynikających z relokacji wydatków, zagrożonych byłoby od 1,1 mln do 2,1 mln miejsc pracy.

4.1.10. W drugim raporcie uwzględniono trzy badania zleczone przez zrzeszenia producentów stali z krajów NAFTA, dotyczące prawdopodobnych skutków gospodarczych dla tych krajów wynikających z przyznania Chinom statusu gospodarki rynkowej. Wniosek z raportu jest taki, że gdyby wszystkie trzy kraje NAFTA przyznały Chinom status gospodarki rynkowej, wartość popytu na pracę spadłaby o 15–32 mld USD, a największy spadek dotknąłby Stany Zjednoczone. Szacuje się, że przełożyłoby się to na utratę ok. 0,4–0,6 mln miejsc pracy.

⁽⁴⁾ For balanced trade EU–China (Ku zrównoważonej wymianie handlowej UE–Chiny), Socjaliści i Demokraci, marzec 2016 r.

⁽⁵⁾ Fair competition (Uczciwa konkurencja), EuProSun.

4.1.11. Oba badania oparte są na modelu makroekonomicznej równowagi ogólnej. Gdyby jednak podobne badania przeprowadzić osobno, na przykład w odniesieniu do obszarów gospodarczych takich jak UE i NAFTA, to zdaniem EKES-u wykazałyby one, że jednostronne przyznanie Chinom statusu gospodarki rynkowej niemal z pewnością doprowadziłoby do bezpośredniego spadku dobrobytu w postaci co najmniej setek tysięcy utraconych miejsc pracy, a nawet że prawdopodobnie blisko milion osób byłoby zmuszonych szukać innych sposobów zarabiania na życie.

4.1.12. Aby ocenić prawdopodobieństwo wystąpienia tego rodzaju strat, EKES zwraca uwagę na następujące istotne skutki:

- import po cenach dumpingowych dotyczy nie tylko produktów aktualnie objętych środkami antydumpingowymi. Komisja Europejska oraz producenci analizują także inne środki. Występuje również efekt domina w odniesieniu do produktów: po wprowadzeniu środka antydumpingowego prawdopodobnie staje się, że dotknięci nim eksporterzy przestawią się na eksport produktów nieobjętych środkiem antydumpingowym;
- niskie ceny produktów z powodu importu po cenach dumpingowych wpływają także na ceny innych produktów z tego samego sektora;
- raz utracone zdolności produkcyjne nigdy nie zostaną przywrócone, a cały ekosystem, w którym funkcjonuje dana branża, również zanika.

4.1.13. Jeżeli chodzi o aspekt geograficzny, to EKES przypomina, że rozmieszczenie geograficzne zagrożonych miejsc pracy nie jest równomierne. Skumulowana redukcja miejsc pracy na danym obszarze może mieć dla niego krytyczne następstwa, mimo że pozostałe regiony Unii mogą nie odczuć istotnych skutków. Najbardziej dotknięte kraje mogą stracić nawet 2,7 % swej siły roboczej.

4.1.14. W wielu przypadkach chodzi tu o miejsca pracy w największych zakładach przemysłowych silnie powiązaniach z tkanką gospodarczą i przemysłową. Ostatnio odnotowano znaczne redukcje w sektorach takich jak przemysł stalowy, gdzie kilka tysięcy miejsc pracy zależy od jednego przedsiębiorstwa. Ma to dramatyczne konsekwencje dla tych społeczności.

4.1.15. EKES zwraca również uwagę na jakość miejsc pracy w przemyśle: zatrudnienie w produkcji jest średnio rzeczą biorąc bardziej stabilną i lepiej płatną niż w innych sektorach gospodarki. W 2014 r. ⁽⁶⁾ Komisja Europejska zwróciła uwagę na to, że miesięczne zarobki pracowników w przemyśle wytwórczym są o 5 % wyższe niż ogólna średnia unijna. W Stanach Zjednoczonych tygodniowe zarobki w przemyśle wytwórczym są o 8 % wyższe aniżeli w miejscach pracy niezwiązanych z produkcją. Jest to zasługą wyższej wydajności.

4.1.16. Przemysł oferuje miejsca pracy wysokiej jakości dla pracowników wykwalifikowanych i średnio wykwalifikowanych, którym ciężko byłoby znaleźć inne zatrudnienie na takich samych warunkach. Stąd zmniejszanie roli przemysłu przyczynia się do tworzenia nierówności społecznych.

4.1.17. Badanie dotyczące warunków pracy przeprowadzone przez Eurofound wskazuje, że odsetek zatrudnienia w niepełnym wymiarze godzin w przemyśle jest znacznie niższy (12 %) od średniej dla 28 państw członkowskich UE (24 %). Czas pracy w przemyśle wytwórczym jest również z reguły bardziej regularny, a nietypowe godziny pracy są zjawiskiem znacznie rzadszym niż przeciętnie w całej gospodarce UE ⁽⁷⁾.

4.1.18. EKES pragnie również, by uniknięto ryzyka zniszczenia ekosystemu wiedzy: sektor produkcyjny ma zdecydowanie największe zapotrzebowanie na działalność badawczą i rozwojową, ponadto coraz częściej tego rodzaju działalność zleca się nastawionym na innowacje przedsiębiorstwom usługowym ⁽⁸⁾. Według badania przeprowadzonego przez konsorcjum ECSIP średnia zawartość składnika usług w towarach wytwarzanych w UE wynosi blisko 40 % łącznej wartości wyprodukowanych towarów przeznaczonych dla konsumenta końcowego. Większość z tych usług dotyczy dystrybucji (15 %), transportu i komunikacji (8 %) oraz usług biznesowych, których udział w poszczególnych państwach członkowskich wynosi od niecałych 10 % do 20 % i więcej. Ta ostatnia kategoria obejmuje usługi w zakresie badań i rozwój, reklamy i badań rynkowych, zadań inżynierskich oraz informatyki.

⁽⁶⁾ <http://www.eurofound.europa.eu/surveys/european-working-conditions-surveys>

⁽⁷⁾ Konsorcjum ECSIP, 2014 r.

⁽⁸⁾ Dyrekcja Generalna ds. Polityki Zewnętrznej, PE, 2016 r.

4.1.19. EKES już wcześniej zwracał w opiniach uwagę na znaczenie promowania wyższych standardów regulacyjnych w zakresie własności intelektualnej z uwagi na to, że niektóre państwa nie stosują się do nich. Nie należy o tym zapominać przy kształtowaniu polityki handlowej UE.

4.2. *Sektory, które nie są bezpośrednio dotknięte instrumentami ochrony handlu*

4.2.1. Przy ocenie skutków jednostronnego przyznania Chinom statusu gospodarki rynkowej należy rozważyć potencjalne korzyści dla innych sektorów, zwłaszcza zaś dla konsumentów wyrobów, które są – lub mają być – przedmiotem intensywnej produkcji w Chinach.

4.2.2. Wiele spośród dotychczas dotkniętych branż wytwarza dobra zaopatrzeniowe, czyli dobra, które zostaną przetworzone i połączone w produkty końcowe.

4.2.3. Globalna produkcja przemysłowa nie osiągnęła jeszcze poziomów sprzed kryzysu finansowego. Występuje zatem spora nadwyżka zdolności produkcyjnych, a konsumenci chińskich produktów objętych środkami antydumpingowymi mogliby zaopatrywać się państwach trzecich bez ryzyka znacznej utraty konkurencyjności.

4.2.4. Gdyby pozwolić Chinom na nieuczciwe zwiększenie udziału w rynku i osiągnięcie przewagi oligopolistycznej, bez wątplenia wykorzystają to później do ponownego podniesienia cen, na czym ucierpią branże będące ich odbiorcami w UE. Chiny już zachowują się w ten sposób w celu pobudzania krajowego przemysłu. Parlament Europejski⁽⁹⁾ przedstawił dowody wskazujące na stosowanie środków ograniczających handel zasobami naturalnymi, które mogą stanowić naruszenie zasad WTO. W 2009 r. Chiny wprowadziły plan rozwoju przemysłu metali ziem rzadkich na lata 2009–2015, który wprowadza kontyngenty wywozowe w wysokości 35 000 ton rocznie. W następnym roku nastąpiło potrojenie cen produktów chińskiego przemysłu metali ziem rzadkich. Kolejny przykład dotyczy rynku elektroniki: Chiny opodatkowały wywóz części w większym zakresie niż opodatkowanie wywozu produktów końcowych, aby chronić krajową branżę montażu urządzeń.

4.2.5. Przykłady te pokazują, że chińska polityka wspiera branże przemysłu o wyższej wartości dodanej. Takie sektory jak produkcja urządzeń lub branża motoryzacyjna również zostaną narażone na nieuczciwą konkurencję, jeżeli pozbawi się je możliwości wszczynania postępowań antydumpingowych. W Chinach odnotowuje się również przypadki naruszania praw własności intelektualnej, dlatego też nawet patenty wykazałyby ograniczoną skuteczność, jeśli chodzi o zatrzymanie innowacyjnych branż przemysłu w UE.

4.2.6. Przyznanie Chinom statusu gospodarki rynkowej miałoby w dłuższej perspektywie szkodliwy wpływ na cały łańcuch wartości w przemyśle z uwagi na negatywne skutki dla innowacji. W UE panuje powszechne przekonanie, że innowacje są dla naszych społeczeństw jedynym sposobem zwalczania konkurentów zorientowanych wyłącznie na kryterium kosztów. Jednak innowacje nie powstają już w zamkniętych laboratoriach. Z ankiety przeprowadzonej przez KPMG wynika, że 85 % respondentów reprezentujących globalny przemysł metalowy uważa, że to właśnie partnerstwa będą stanowić przyszłość innowacji w ich firmie. Ponad trzy czwarte respondentów twierdzi, że już zaangażowało się w modele biznesowe oparte na większej współpracy z dostawcami i klientami. Dlatego też nie sposób sobie wyobrazić, by przyszłe branże innowacyjne nie należały do sieci wiedzy.

4.3. *Dochody w UE*

4.3.1. W perspektywie długookresowej i niezależnie od rozwoju poszczególnych sektorów jedynie istotne zwiększenie dochodu do dyspozycji umożliwi zrównoważony wzrost dobrobytu w UE. Bieżące polityki Komisji wspierające zatrudnienie i inwestycje uwzględniają ten fakt i powinny być brane pod uwagę przy podejmowaniu decyzji mających na celu rozwiązanie tej kwestii.

Bruksela, 14 lipca 2016 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Georges DASSIS

⁽⁹⁾ Dyrekcja Generalna ds. Polityki Zewnętrznej, PE, Bruksela 2015 r.